

The connecting point

Viking Age activities along the gotlandic coast

Project description
Gotland Archaeological Field School
Arendus Ltd

The Connecting point

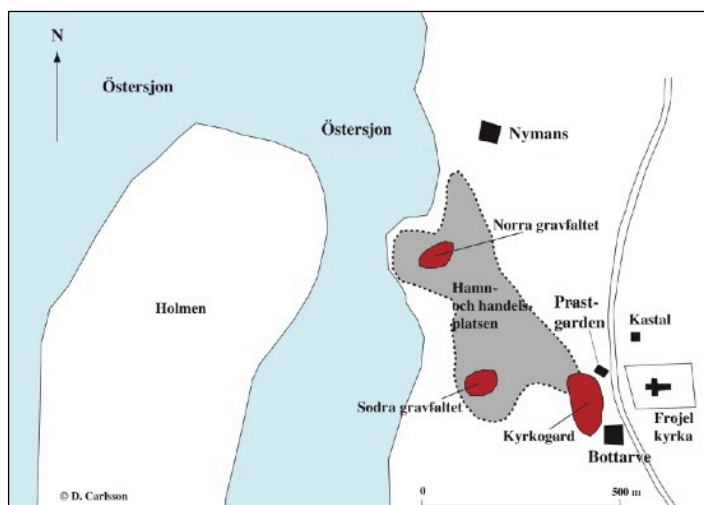
Bakgrund

Gotlands arkeologiska fältskola har under en följd av år bedrivit forskning rörande den vikingatida historien på Gotland, huvudsakligen koncentrerat till frågan om kontinuitet och förändring avseende bebyggelse, landskapsutnyttjande och frågan om hamn och handel.

Två huvudinriktningar har speglat denna forskningsinriktning. I det ena fallet har det handlat om frågan om hamn- och handelsplatser på Gotland, där de mest omfattande undersökningarna till dags datum har skett inom Fröjel vikingatida handelsplats¹. Undersökningarna som skedde här och som pågick mellan 1987-1990 och 1998-2005 har visat på platsens centrala betydelse som en av de största och viktigaste hamn- och handelsplatserna på Gotland under vikingatid. Omfattande spår av såväl bebyggelse som gravar har belyst verksamhetens inriktning och omfattning och de många årens forskning har gett ett betydande kunskapsunderlag till frågan om kontakter, varuutbyte, kommunikationer och kontaktnät under den yngre järnåldern och den tidiga medeltiden.

Även i området vid Paviken i Västergarn socken har flera års arkeologiska undersökningar visat på en komplicerad och omfattande historia inom området runt Paviken, Kronholmen och vid Västergarn, framför allt innanför stadsvallen². Utöver dessa två mer omfattande undersökningar av hamnar och handelsplatser har mindre

Figur 2. De arkeologiska undersökningarna vid Paviken har visat på lämningar i form av husgrunder, gravar, båtlänningar och verkstadsområden som speglar en omfattande verksamhet i området under vikingatid.

Figur 1. Vikingahamnen i Fröjel täcker en yta på ca 10 ha som knyter an till två förkristna gravfält och en senvikingatida kyrkogård, belägen längs ett sund skyddat av en ö.

¹ Carlsson, D. 1991, 1998, 1999, 2000, 2004

² Carlsson, D. 2011.

sonderingsundersökningar utförts inom andra hamnplatser , bland annat vid en mindre, hamnanläggning i Lummelunda socken, vid Svievik i Rute och inom en tidigvikingatida hamnplats vid Norra Gnisvård i Tofta socken.

Den andra väsentliga infallsvinkeln som behandlats under en följd av år är frågan om den vikingatida bebyggelsen och dess koppling bakåt till den äldre järnålderns gårdar (kämpgravar) och framåt i tid med knytning till gårdarna som framträder i det äldsta kartmaterialet över Gotland, från slutet av 1600-talet och början av 1700-talet. Den centrala frågan har rört såväl den rumsliga som den tidsmässiga kopplingen mellan dessa skilda tidshorisonters bebyggelse och hur omflyttning och förändring har skett över tiden.

En central palts i detta sammanhang utgör Fjäle ödegård i Ala socken på sydöstra Gotland, som hyser lämningarna av en gård som etablerades århundradet efter vår tideräkning och som var i bruk fram till mitten av 1300-talet. Gården försvann i samband med de svåra tider som rådde på Gotland vid den tiden i form av såväl digerdödens härjningar som den danska annekteringen av Gotland 1361³.

Figur 3. Utgrävning av yngsta mangårdsbyggnaden på Fjäle ödegård, daterad till tidig medeltid.

Flera andra gårdsmiljöer har genom åren undersökts, som gett ett betydande underlag till förståelsen av den gotländska gårdens långa och i många fall komplicerade historia. Platser av betydelse härvid är exempelvis Klints gård i Othem socken, Långume gård i samma socken, Hultungs gård i Bunge socken och Ire gård i Hangvar socken och nu senast gården Hågvide i Lärbro socken, undersökt 2017.

De sammantagna resultaten från dessa gårdsundersökningar har påtagligt förbättrat kunskapsunderlaget vad gäller förståelsen av den yngre järnålderns bebyggelse, avseende form, storlek, placering och koppling till såväl yngre som äldre bebyggelselägen. Den generella bilden av bebyggelsens lokalisering utifrån gjorda resultat är att det i princip endast sker en tydlig och mer eller mindre allomfattande förändring av bebyggelsestrukturen på ön och den sker vid mitten av 500-talet. Från de lägen bebyggelsen har under 500-talet sker en omflyttning till de lägen gården har när vi möter den i de äldsta kartorna, upprättade på gårdsnivå på Gotland omkring år 1700.

Den sammanhållande länken

Man kan säga att vi idag har en tämligen god bild av bebyggelsens och landskapets förändring under perioden yngre järnålder till 1600-tal, sett i relation till den äldre järnåldern och frågan om de större hamn- och handelsplatserna. Ett väsentligt drag i denna omläggning som sker under 500-talet och som förstärks under de påföljande århundraden, är att *kusten* i allt högre grad tas i anspråk för skilda aktiviteter och funktioner. Sett i landskapet omkring år 500 är kusten i ringa grad ianspråktagen för bosättning. Det förekommer visserligen ett antal begränsade områden med stensträngar intill kusten, men i det närmaste ingen bebyggelse överhuvudtaget från den äldre järnåldern.

³ Carlsson 1979, 1986, Pettersson, A-M., 1992.

Under loppet av den yngre järnåldern och med fortsättning in i tidig medeltid, sker dock en påtaglig förändring som bland annat tar sig uttryck i en etablering av gårdar i strandnära lägen. Tydliga exempel på detta kan tas i situationen i Kräklingbo socken, där järnåldersbygden är starkt koncentrerad till centrala delen av socknen, synlig genom såväl husgrunder som stenhägnader, och där kusten hyser flera gårdar som av allt att döma är tillkomna under sen vikingatid-tidig medeltid. I den kustnära miljön finns varken husgrunder från den äldre järnåldern eller gravar och gravfält. Däremot finns det på flera ställen fiskelägen som kan knytas till gårdarna vid kusten, men även till gårdar längre in i landet.

Motsvarande bebyggelsemönster kan även noteras längs flacka kuststräckor, framför allt på södra delen av ön, exempelvis i Sproge, Hablingbo, Näs och Grötlingbo socknar.

Ett annat karaktäristiskt inslag med troliga rötter i vikingatid utgörs av de talrika små gårdsanknutna fiskelägen som finns längs kusterna. Ett karaktäristiskt område där detta mönster är särskilt framträdande är längs kuststräckan från Grötlingbo till Burs på sydöstra Gotland. Här finns ett stort antal små gårdsanknutna fiskelägen, med namn som knyter dem direkt till specifika gårdar. Av särskilt intresse är att det i anslutning till dessa fiskelägen i många fall finns gravar från förhistorisk tid. De återfinns på en nivå som indikerar att de bör vara från den yngre järnåldern.

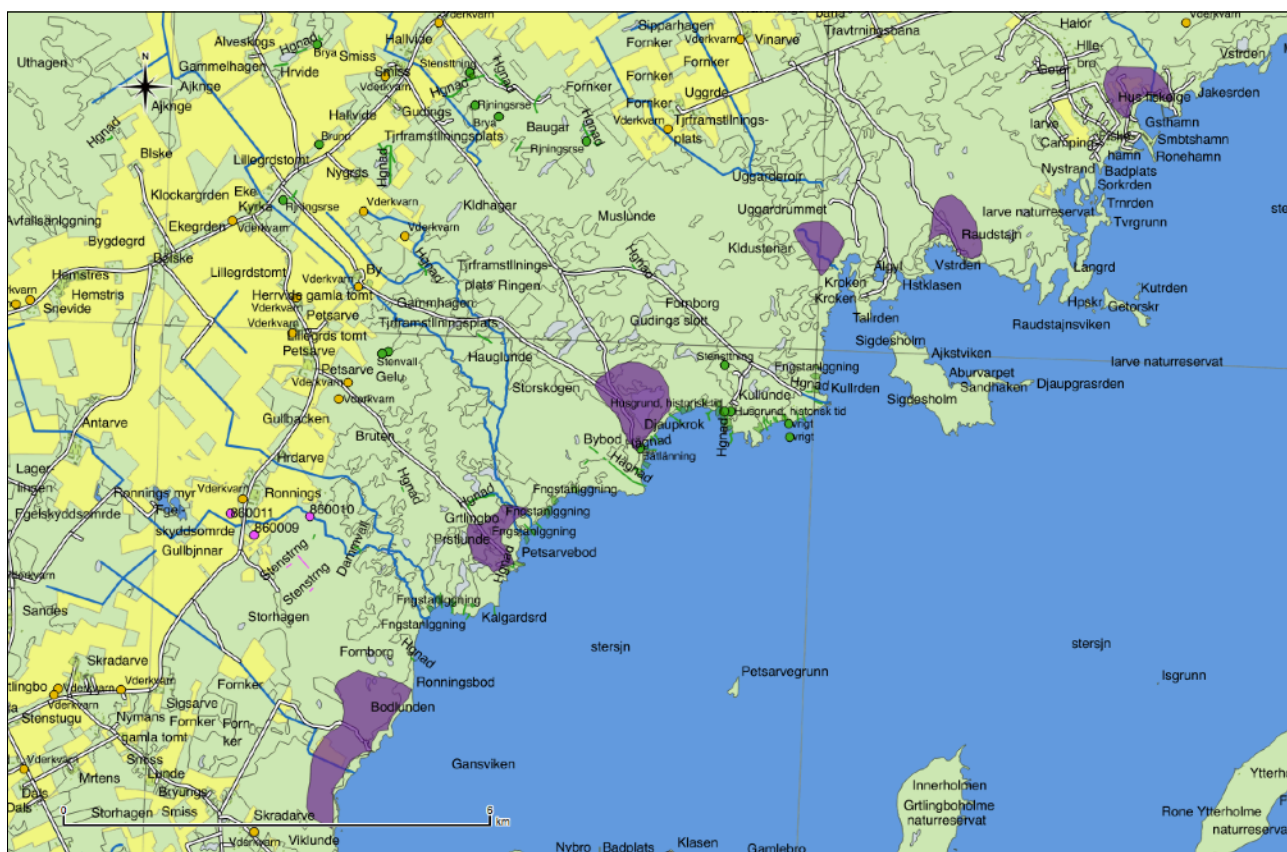
Utöver gravar finns också i anslutning till dessa fiskelägen åtskilliga områden med stenar med slipytor och sliprännor. Dessa lämningar visar var stranden gick vid slutet av järnåldern - början av medeltiden. Därtill förekommer det såväl inom Eke socken som Grötlingbo socken en del husgrunder, ett par anläggningar som betecknas som fornborgar vars funktion är mycket oklar.

Projektområde

För att belysa den kustnära aktiviteten under vikingatid på Gotland kommer, med början sommaren 2018, arkeologiska undersökningar att initieras, som syftar till att skapa en bättre kunskap om vikingatidens aktiviteter längs den gotländska kusten.

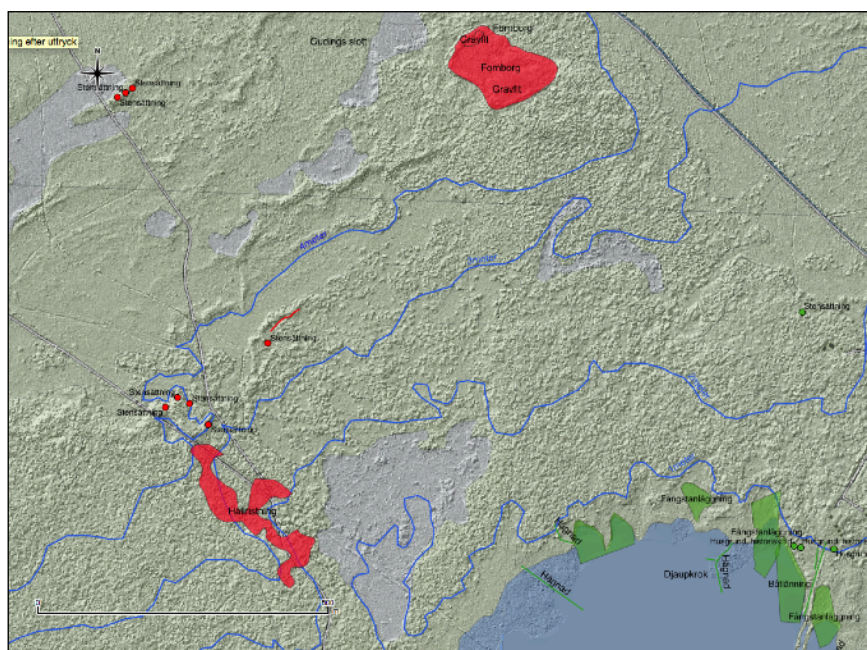
Figur 4. Kusten i Kräklingbo socken. Området är skilt från den centrala delen av Kräklingbo socken genom skogsmarker, där huvuddelen av gårdarna finns och där omfattande lämningar från järnåldern i form av husgrunder, hägnader och gravar, visar på det kontinuerligt nyttjade landskapet. Vid kusten finns inga gravfält, inga husgrunder eller hägnader som kan knytas till järnåldern. Här finns under 1600-talet fyra gårdar (röda cirklar). Ägomönstret antyder att det troligen har funnits ytterligare två gårdar, vilka försvunnit (markerade med blåa cirklar). Gårdarna vid kusten är alla små gårdar och troligen tillkomna i övergångstiden mellan vikingatid och medeltid och knyter an till kustaktiviteter. Vid kusten utanför gårdarna finns flera fiskelägen, även båthus, som idag ligger långt upp på land.

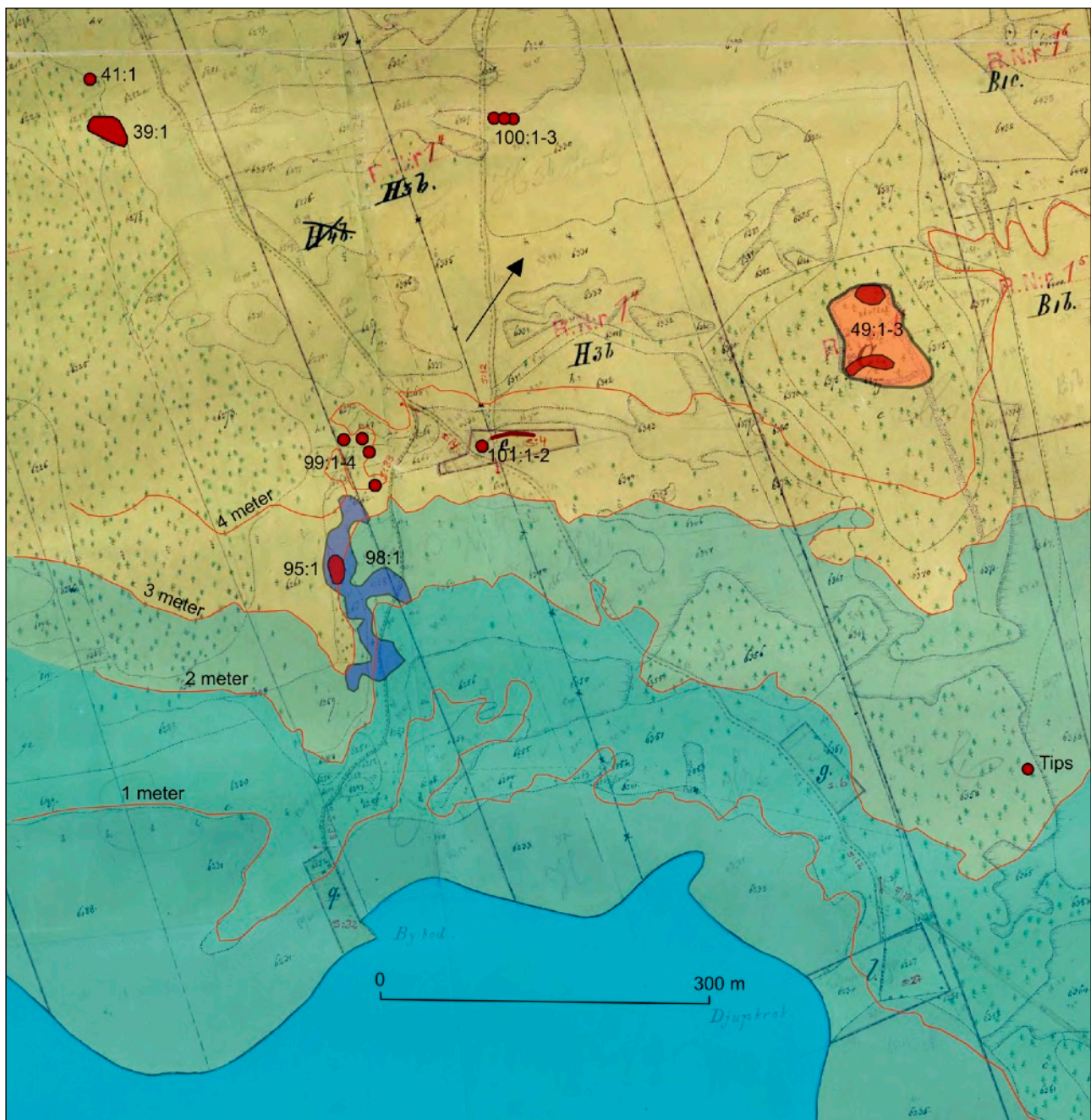
Figur 5. Längs kusten mellan Grötingbo i söder och Rone i nordost finns ett flertal, jämnt utspridda, fiskelägen med lämningar som pekar mot ett förhistoriskt ursprung genom förekomsten av gravar, husgrunder, hägnader och ett par så kallade fornborgar (miljöerna är markerade med violetta ytor). Kustmiljöerna är helt skilda från gårdsbebyggelsen, såväl från förhistorisk tid som senare tider, vilken återfinns inom det gula området i kartan.

Initialt kommer ett område i Eke socken att bilda startpunkten på projektet. Området ligger i anslutning till kusten och omkring 3 km från bebyggelsen i Eke. Två fiskelägen, som via äldre kartor, kan följas ner i 1600-tal, bildar utgångspunkten för analysen. Det handlar om fiskeläget *Bybod* i västra kanten av området och om *Djupkrok* i öster. Mellan dessa två fiskelägen finns en vik som under äldre tid gick längre in i landet och i anslutning till denna vik eller en bit ifrån, finns ett flertal fornlämningar registrerade i form av bland annat gravar.

I kanten av den forna viken finns ett flertal fornlämningar

Figur 6. Kustområdet vid Bybod och Djupkrok. De blå linjerna markerar höjden över havet med en meters ekvidistans. De röda är registrerade fornlämningar. I väster finns ett omfattande område med stenar med slipytor. Inom detta område finns också ett mindre gravfält. Längst i norr ligger fornborgen Gudings slott, som även hyser ett antal gravar inom och i kanten av borgen. De gröna områdena markerar äldre fiskefallor (notvarp).

Figur 7. En sammanläggning av laga skifteskartan från slutet av 1800-talet med förekommande fornlämningar och höjdkurvor. Två nivåer är speciellt markerade, dvs 2 meter respektive 3 meter över havet. Fornlämning 98:1 utgörs av ett stort område med stenar med sliprännor och slipytor. I den västra delen av detta omfattande område finns ett mindre gravfält bestående av 6 gravar (95:1). Strax norr om detta finns registrerat 4 gravar (99:1-4) och öster om detta en kraftig stenvall och intill denna en grav. I öster är fornborgen med de två grupper av gravar som är registrerade i fornminnesregistret. Längre mot norr finns ytterligare gravar. Notera att fornborgen är utritad i laga skifteskartan (se även figur 8). Man kan notera hur väl flera av fornlämningarna ligger intill 3 metersnivån för havet.

som speglar en förhistorisk aktivitet i området (för en detaljerad beskrivning av förekommande fornlämningar, se bilaga 1). I anslutning till fiskeläget Bybod finns såväl båtlämningar som omfattande lämningar av slipblock, men även ett mindre gravfält. Något längre mot norr finns en mycket märklig stenvall och intill denna något som tolkats som gravar. Vid ett närmare betraktande förefaller det mer röra sig om huslämningar än om gravar. Fortsätter man mot öster finns en så kallad fornborg, vilken även hyser ett flertal gravar. Längs vägen ner mot Djupkrok fiskeläge finns även uppgifter om en grav. Fornlämningarna återfinns i ett område mellan 2-4 meter över havet, med fornborgen något högre, vilket pekar mot en datering tidigast

under yngre järnåldern, möjligen med undantag av fornborgen som ligger något högre. Sammantaget bildar fornlämningarna en intressant miljö som speglar en lång tids nyttjande av kustzonen.

För man över informationen om kända fornlämningar till laga skiftet får man en intressant bild för de arkeologiska undersökningarna (se figur 7 och 8). Det framgår av kartan att man vid upprättandet av denna väl kände till fornborgen Gudings slott, som är utmärkt i kartan. Man kan därtill notera att lantmätaren även ritat in en lång och kraftig stenvall som löper från borgen mot söder. Detta område är idag till del kraftigt överväxt med ungskog, vilket gör att vallen inte så lätt kan iakttas. Man kan för övrigt notera att vallen inte är upptagen i fornminnesregistret. Den sydligaste delen av vallen syns dock än idag, då den delen inte är lika kraftigt överväxt. Vilken funktion den har haft är i dagsläget oklart.

Lantmätaren har även noterat ett antal stenrösen inom borgen och enligt beskrivningen till kartan noterar han 9 stenhögar. Dessa stenhögar är uppenbarligen gravar.

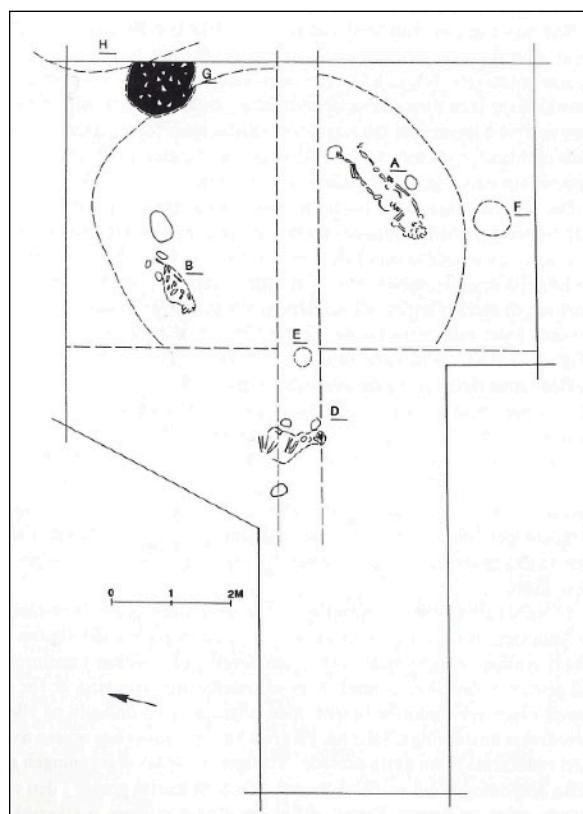

Figur 8. Lantmätaren har i kartan karterat in borgen (kallas Slottet) och även ett antal stenrösen inom borgen. Därtill har han noterat en kraftig stenvall som löper mot söder. Denna är inte registrerad i fornminnesregistret.

Tidigare undersökningar

Figur 9, ovan illustrerar de föremål som påträffades i en gravarna. Smyckena är typiska kvinno Smycken från vikingatid och det större föremålet är vad som kallas dosformigt spänne (efter Hegardt 1991). Till höger en plan över de tre gravar som fanns i röset. Primärgravens var starkt påverkad och mer eller mindre borta. Bokstaven G markerar en härd och H illustrerar en intilliggande grav.

Generellt gället att mycket få arkeologiska undersökningar har företagits av dessa kustnära fornlämningar runt ön och vi vet mycket lite om dem, både vad gäller funktion och tidsställning.

Inom nu aktuellt område har dock en mindre undersökning utförts av fornborgen som kastar en del ljus över anläggningen. Åren 1987-88 genomförde Uppsala universitet genom Johan Hegardt en mindre utgrävning med syftet i första hand att datera själva borgen⁴. Undersökningen kom dock även att handla om ett av de stenrösen som finns inom borgen och till en del möjligen överlagrar borgvallen.

Den arkeologiska utgrävningen kom att omfatta en yta av ca 10 x 6 meter och berörde såväl borgvallen som tre begravingar i anslutning till västra sidan av vallen. Gravarna utgjordes av skelettgravar och kunde genom smyckena till de gravlagda dateras till vikingatid. Undersökningarna visar att i borgen finns vikingatida gravar. Någon datering av själva borgen erhöles inte.

Planerade undersökningar

Sammantaget hyser den aktuella kustmiljön ett flertal fornlämningar av skilda karaktärer och omfattning och ger tillsammans i dagsläget ingen klar indikation om hur kustzonen har nyttjats under yngre järnåldern och tidig medeltid. De utförda undersökningarna av gravar i fornborgen visar på att här finns vikingatida gravar. De lämningar som ligger längre mot väster från Gudings slott (fornborgen) utgörs av skilda lämningar som vi varken till funktion eller tidsställning kan klargöra utan vidare arkeologiska undersökningar. Under projektets första år är det väsentligt att genom mindre provundersökningar lägga en bas för kommande års undersökningar och för att erhålla en översikt över förekomsten av lämningar och deras inbördes relation och datering.

En av de platser som behöver undersökas ytterligare är fornborgen Gudings slott (49:1), då kunskapen

Figur 12. Det andra området utgörs av en stenvall och en grav. En översiktlig fältkontroll av området pekar mot att här finns ytterligare en låg vall/kant med sten längre mot sydväst (röddlinje).

Figur 11. Fornborgens inre del, sedd från söder. Man kan notera den i det närmaste stenfria ytan. Möjligen finns i borgens centrala del lämningar efter bebyggelse.

⁴ Hegardt, J. 1991. Gudings slott, en märklig gotländsk fornborg.

om anläggningen ännu är mycket rudimentär. Det är exempelvis anmärkningsvärt att gravarna i borgen i huvudsak återfinns i kanten av anläggningen, såväl innanför som utanför. Den centrala och högsta delen av borgen hyser inga synliga gravar. Området är tämligen plant, med enstaka stenar uppstickande ur torven. Möjligen är det så att den centrala delen av borgen hyser någon form av *bebyggelse* som eventuellt är samtida med gravarna, dvs vikingatida. Vid besök på platsen kunde möjligen anas förekomsten av stenskodda stolphål i centrum. För att nå vidare i frågan om platsens funktion är det väsentligt med förnyade undersökningar av borgen och då framför allt dess centrala del.

Figur 13. Område tre utgörs av fyra stensättningar enligt fornminnesregistret. Anläggningarna är mycket oklara till form och funktion och det kan möjligen röra sig om huslämningar.

Det *andra området*, ca 400 meter sydväst om fornborgen, som en del i kustmiljön, utgörs av den stenvall som finns inom en yta som vid laga skiftet kom att avsättas som allmänning. Varför just detta område avsattes till allmänning är oklart, men en fördjupad analys av texterna till skifteskartan kan möjligen ge svar på frågan. Den stenvall som löper i en svag båge i öst-västlig riktning är tämligen markant, flera meter bred och upp till en meter hög. På södra sidan om vallen finns en del stensamlingar av okänd funktion. Strax sydväst om vallen är i fornlämningsregistret upptaget en grav, stensättning. Anläggningen är dock tämligen diffus och det är i hög grad osäkert om det rör sig om en grav. Den ligger dessutom något lågt. Man kan även notera att från denna anläggning och mot sydväst, går en stensatt kant, som möjligen skall knytas samman med den registrerade stenvallen. Även denna vall innehåller en del sten synliga i markytan. Den är inte registrerad i fornminnesregistret och inte lika markant som den i fornminnesregistret registrerade.

Det *tredje området* som är angeläget att få ett grepp om är platsen för de i fornminnesregistret registrerade fyra stensättningarna (99:1-4), belägna ca 80 meter väster om område 2 (se figur 13 ovan). De är i fornminnesregistret upptagna som gravar, men det finns skäl att ställa sig något frågande till denna tolkning. En av anläggningarna, den längst i norr, ger mer intryck av en husgrund med markanta stenvallar än en grav. Dock är den inre ytan även den täckt av sten, vilket gör tolkningen osäker.

Den östra av de fyra anläggningarna (99:2) är en märklig förhöjning. Centralt i anläggningen kan möjligen anas fyra kraftiga stolphål, bildande en mindre kvadrat 2 x 2 meter stor. Den i fornminnesregistret omnämnda resta stenen i kanten av anläggningen står relativt långt från den möjliga graven.

Fornlämningarna här är överlag mycket osäkra till funktion och form. De ligger på en svag höjd, där det omgivande landskapet ligger på en nivå mellan 2 och 3 meter. Även denna miljö ingår i projektet.

Strax söder om de ovan nämnda fornlämningarna finns norra kanten av det *fjärde området* som är en del av kustmiljön och som ingår i projektet. Det rör sig om ett område med ett stort antal stenar med såväl slipskåror

som slipytor. I västra kanten av området med slipstenar finns ett mindre gravfält. Detta ligger mycket lågt, mellan 2 och 3 meter över havet. Med tanke på att området både hyser stenar med slipskåror och med slipytor, och att de knyter an rumsligt till övriga miljöer, vore det av stort vetenskapligt värde att undersöka delar av denna miljö. Det gäller även det lilla gravfält som ligger i västra kanten av området med stenar med slipytor och slipskåror. Frågan om hur dessa stenar med slipytor och slipskåror har använts är en ännu obesvarad fråga, även om många mer eller mindre troliga tolkningar har framförts.

Tyvärr kan man konstatera att i princip hela denna miljö idag utgörs av en synnerligen tätvuxen ungskog som i dagsläget i princip omöjliggör vidare undersökningar. Det är dock som nämnts av väsentlig betydelse att även väga in detta område i en slutlig analys av miljön.

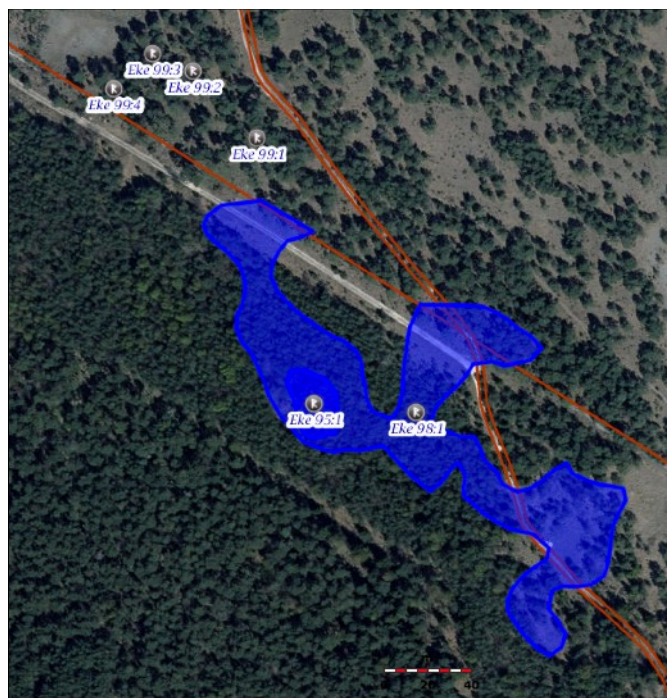
Genomförande

Projektet planeras för en period av ett antal år, där kommande sommar innebär en pilotstudie för att klarlägga inför påföljande år mer exakt hur projektet skall genomföras. Fornlämningarnas spridning över området gör det angeläget att under projektets första år skapa en bas för den vidare hanteringen, inte minst genom att få ett grepp om typer av lämningar, datering etc.

Ett inledande steg som tas under våren, i god tid innan fältarbetena, innebär att i detalj kartlägga områdets kulturhistoriska lämningar. Vid de korta besök som vi utfört under innevarande höst har flera tidigare icke registrerade lämningar kunnat konstateras och inför de konkreta utgrävningarna kommande sommar är det av väsentlig betydelse att ha en så komplett bild över områdets fornlämningar som möjligt. Detta kan även innebära att såväl fosfatkartera vissa områden som att lyssna av med metalldetektor.

Utgående från kartläggningen kommer preciserade frågeställningar att lägga grunden för var mer exakt de arkeologiska undersökningarna kommer att genomföras med syfte att förbättra kunskapen om nyttjandet av strandområdet under loppet av den yngre järnåldern och den tidiga medeltiden. Projektet leds av Arendus genom undertecknad projektledare, tillsammans med Lauren Bokor och Christian Hoffman som platsledare.

Undersökningarna kommer att ske som arkeologikurs via Gotlands Folkhögskola, där två kurser kommer att genomföras. Initialt, med start den 25 juni, inleds en fyra veckor lång grävperiod för den svenska kursen. Kursen är begränsad till 20 deltagare. Undersökningarna sker i kurser om 2 till 4 veckor och det ges även tillfälle under fyra dagar för en provapå kurs.

Figur 14. Längst i sydväst, inte långt från fiskeläget Bybod, finns en omfattande miljö med talrikt med stenar med sliprännor och slipytor. I västra kanten av miljön finns enligt fornminnesregistret ett mindre gravfält om 6 gravar. Tyvärr är miljön idag planterad och hyser en tätvuxen ungskog som försvårar möjligheten att ens se anläggningarna, än mindre tolka dem och deras funktion i miljön. Likväl vore det väsentligt att inbegripa dessa i projektet.

Den 16 juli inleds den påföljande kursen, som vänder sig framför allt till internationella studenter och där arbetsspråket är engelska. Denna kurs löper även den på fyra veckor och går omlott den första veckan med den svenska kursen. Även i denna kurs är antalet deltagare maximerade till 20 deltagare.

Ett samarbete är också planerat med Uppsala universitet, Campus Gotland, avseende osteologiska uppsatser rörande såväl djurben som humant material. De mer generella resultaten kommer att bilda en del i ett Masterexamensarbete i arkeologi av en student vid Campus Gotland.

En basrapport över resultaten från utgrävningarna kommer att färdigställas under loppet av hösten och bilda grunden för den fortsatta planeringen av projektet, med siktet inställt på att i detalj precisera planerade kommande insatser i fält och projektets utsträckning i tid.

Doc. Dan Carlsson
Projektledare
Arendus

Litteratur

Carlsson, D. 1979. *Kulturlandskapets utveckling på Gotland. En studie av jordbruks- och bebyggelseförändringar under järnåldern*. Nyköping 1979.

Carlsson, D. 1986. Kontinuitet och förändring. Gotlandsgården under förhistorisk tid och medeltid. *Ymer*.

Carlsson, D. 1991. Harbours and trading places on Gotland AD 600-1100. In, *Aspects of Maritime Scandinavia AD 200-1200. Proceedings of the Nordic Seminar on Maritime Aspects of Archaeology*, Roskilde, 3th-5th March, 1989. Editor Ole Crumlin-Pedersen. Roskilde 1991.

Carlsson, D. 1998. Fröjel Discovery Programme - arkeologisk forskning och historieförmedling i förening. *Gotländskt Arkiv* 1998.

Carlsson, D. 1999. "Ridanäs" - Vikingahamnen i Fröjel. *ArkeoDok*. Visby.

Carlsson, D. 2000. Gård, hamn och kyrka. En vikingatida kyrkogård i Fröjel. *CCC papers* 4. Gotland University.

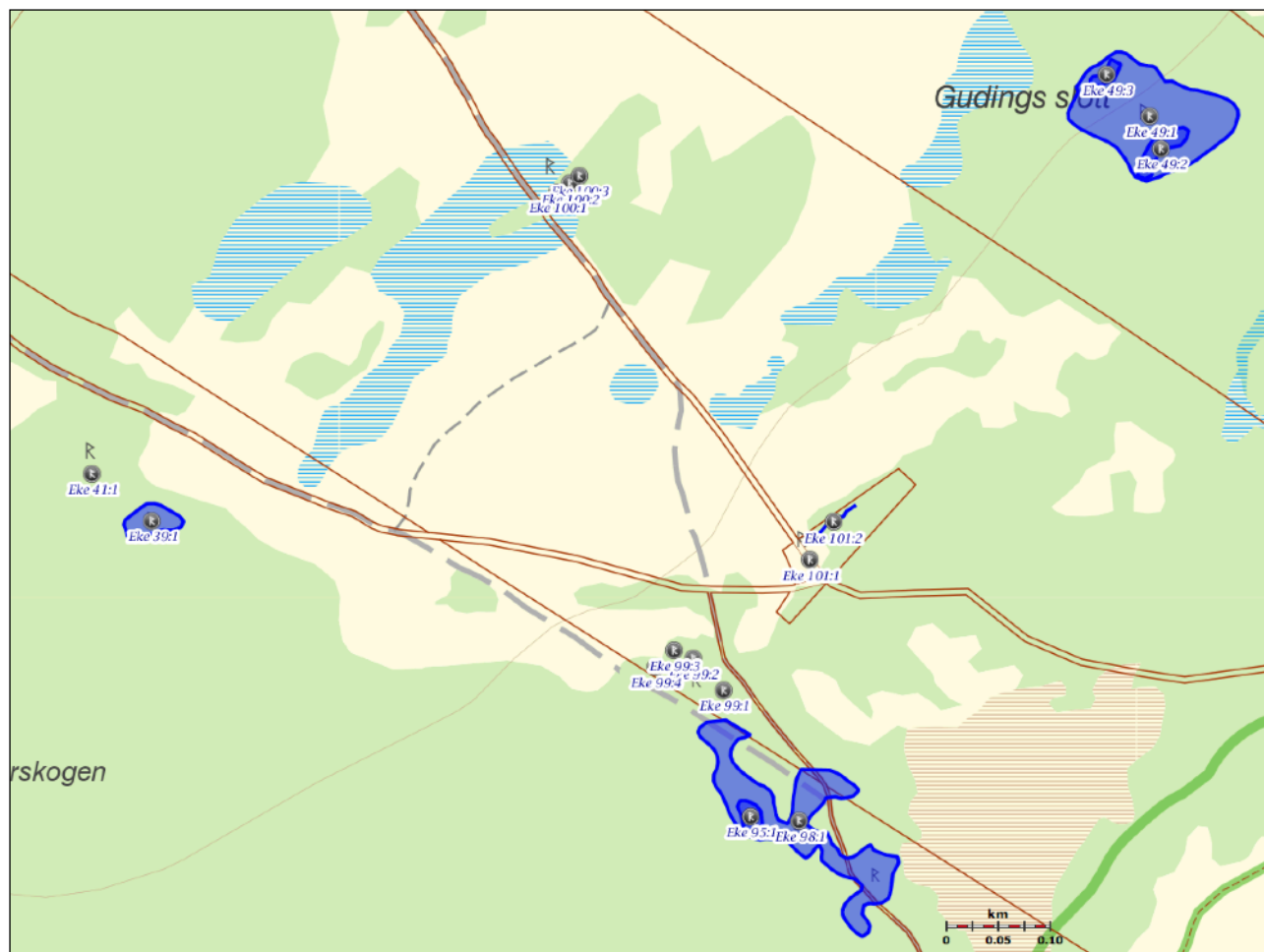
Carlsson, D. Vikingahamnar på Gotland. *Gotländskt Arkiv* 2004.

Hegardt, J. 1989. Gudings slott, en märklig gotländsk fornborg. *Tor*

Pettersson, A.-M. 1992. *Ett gotländskt gårdsgravfält från vendeltiden. En studie av gravar vid ödegården Fjåle i Ala socken*. Uppsats för påbyggnadskurs C i arkeologi vid Stockholms universitet HT 1992.

Bilaga 1.

Beskrivningar av förekommande fornlämningar

Number according to the map

39:1. Gravfält med en utsträckning av 60x40 meter (öst-väst) bestående av 12 fornlämningar. Dessa utgörs av 1 röse och 11 runda eller närmast runda stensättningar.

41:1. Stensättning, rund, 12 meter i diameter och 0,4 meter hög.

49:1-3. 1) Fornborg, 160x110 meter stor (öst-väst) bestående av en stensatt vall. Vallen är 120 meter lång, 3-7 meter bred och 0,3-0,7 meter hög. Stenarna är 0,1-0,8 meter stora gråstenar, vanligast 0,2-0,4 meter stora. Vallen är tydligast i nordväst, väst och sydväst. Ingång i den nordnordvästra delen, 2 meter bred. Innanför och invid södra delen av nr 1 är: **2) Gravfält**, med en utsträckning av 60x20 meter (NÖ-SV) bestående av 10 fornlämningar. Dessa utgörs av 10 närmast runda stensättningar. Dessa är 3-6 meter i diameter och 0,2-0,4 meter höga. Innanför och invid norra delen av fornborgen är: **3) Gravfält**, med en utsträckning av 50x10 meter (ostnordost-västsydväst), bestående av 5 fornlämningar. Dessa utgörs av 5 runda stensättningar. De är 3-5 meter i diameter och 0,1-0,6 meter höga.

95:1. Gravfält, med en ungefärlig utsträckning av 40x20 meter (nordnordväst - sydsydöst) bestående av 6 fornlämningar. Dessa utgöres av 6 runda stensättningar. Stensättningarna är 3-8 meter i diameter.

98:1. Område med **slipskårestenar- och slipytestenar**: Totalt finns här 61 stenar med slipytor eller slipskåror.

99:1-4. 1) **Stensättning**, närmast rund, 5 meter i diameter och 0,25 meter hög. 36 meter nordväst om nr 1 är 2) **Stensättning** närmast rund, 7 meter i diameter och 0,2 meter hög. 7 meter västnordväst om nr 2 är 3) **Stensättning** övertorvad fyllning av 0,2-0,5 meter stora gråstenar. 16 meter sydväst om nr 3 och 4 m nordost om ägogräns är 4) **Stensättning** (?), rund, 7 meter i diameter och 0,3 meter hög.

100:1-3. 1) **Stensättning**, närmast rund, 4 meter i diameter och 0,2 meter hög. 9 meter nordöst om nr 1 är nr 2), **Stensättning**, rund, 5 meter i diameter och 0,25 meter hög. 5 m nordöst om nr 2 är 3) **Stensättning**, rund 5 meter i diameter och 0,25 meter hög. Övertorvad med i ytan talrika 0,1-0,4 meter stora gråstenar.

101:1-2. 1) **Stensättning**, rund, 4 meter i diameter och 0,2 meter hög. 23 m nordost om nr 1 är: 2) Stenrad, 45 m lång, bestående av 0,2-1,2 meter stora gråstenar. De större stenarna, belägna i den sydvästra delen, är 12 till antalet. Dessa är 0,8-1,2 meter långa och har förmodligen varit resta.

